

**Ентеробактерије. Кампилобактерије.
Хеликобактерије. Неспорогене
аеробне бактерије.**

Опште карактеристике

- Неспорогене грам негативни штапићи
- факултативни анаероби
- заједнички антиген ентеробактерија (Enterobacterial common antigen (ECA))
- расту на ВРА (*Baird-Parker Agar Base*)-селективна подлога
- MacConkey агар за диференцијацију
- На основу ферментације лактозе деле се:
  - ❖ лактоза позитивне (*Escherichia coli*, *Klebsiella*)
  - ❖ лактоза негативне (*Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*)
- каталаза +
- оксидаза-

Enterobacteriaceae

Opportunistic pathogens

Escherichia coli

Klebsiella pneumoniae

Enterobacter aerogenes

Serratia marcescens

Proteus spp.

Providencia spp.

Citrobacter spp.

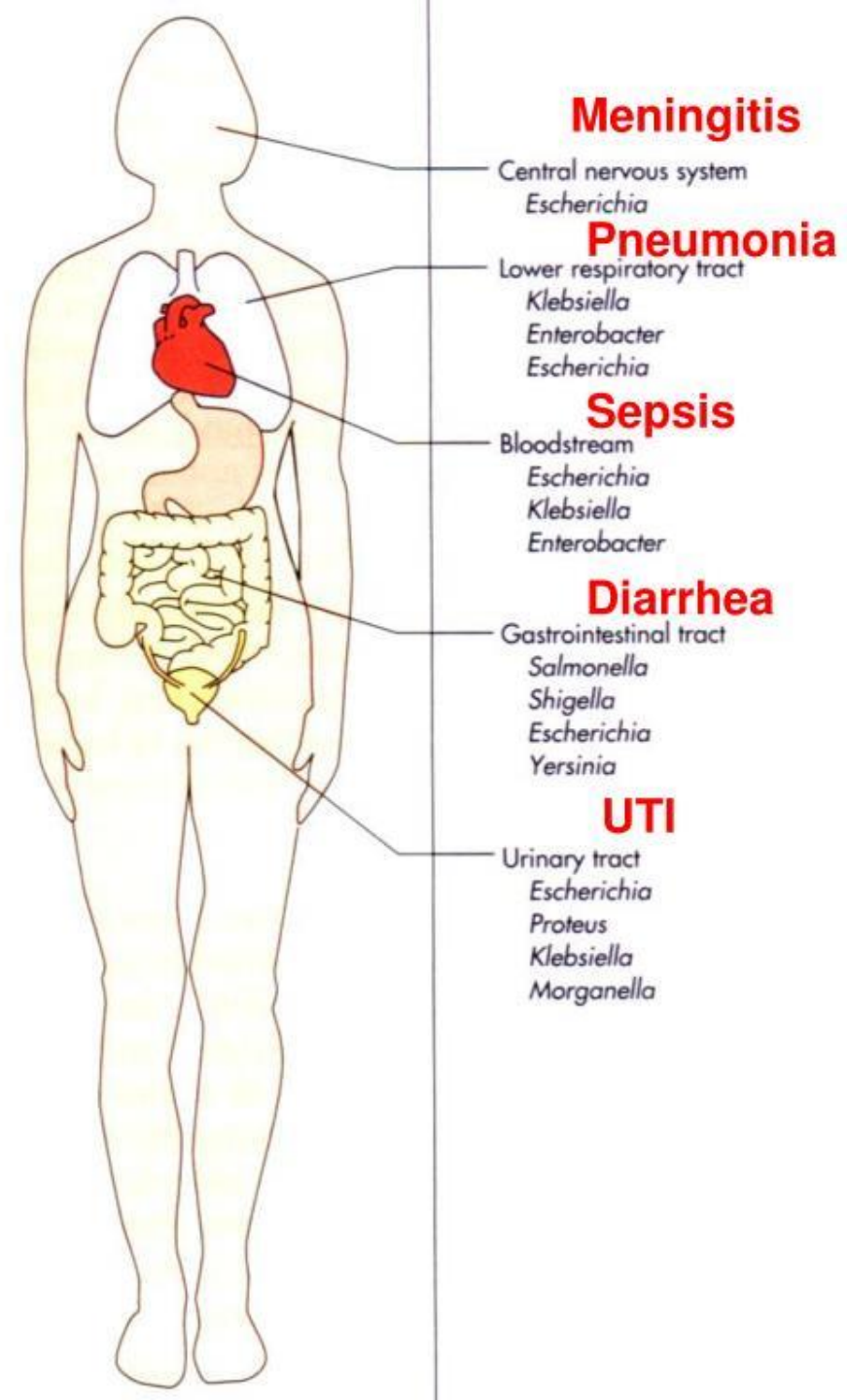
Obligate pathogens

Salmonella spp.

Shigella spp.

Yersinia spp.

Some *E. coli* strains

Изазивачи бактеријских инвазивних гастроинтестиналних инфекција и секреторне дијареје

Највећи број цревних бактерија које изазивају секреторну дијареју су Грам-негативне бактерије из породица:

Enterobacteriaceae

Vibrionaceae

Секреторна или воденаста дијареја - настаје услед губитка воде и електролита у танком цреву

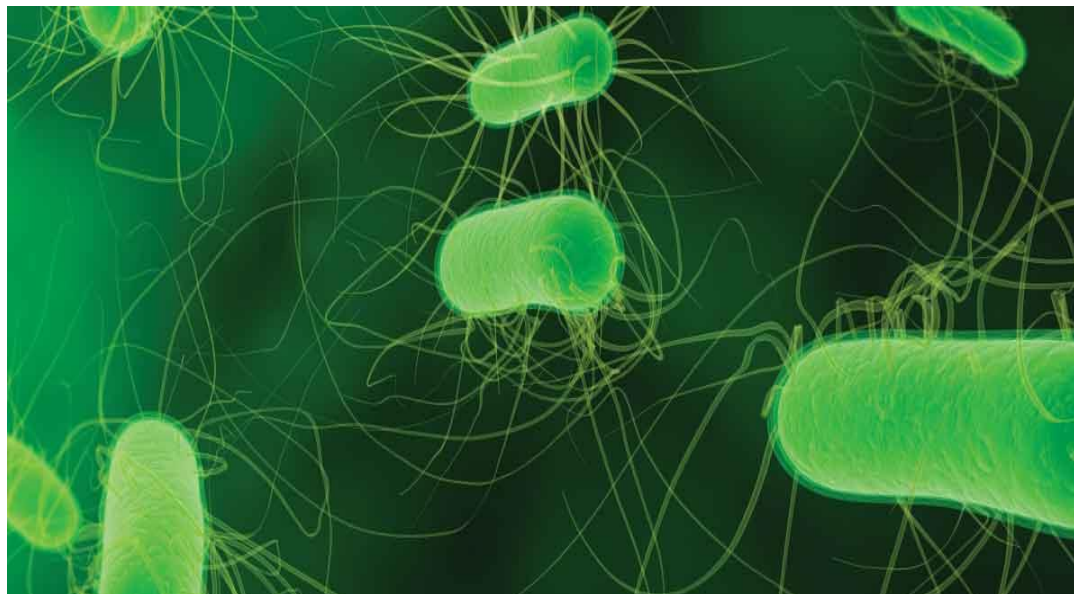
Дијареја - водећи узрок смртности одојчади и деце у неразвијеним и земљама у развоју

Међу бактеријама, најчешћи узročник воденастих дијареја су: *E. coli*, *Shigella sonnei* и **нетифоидна *Salmonella***.

Колера је пример воденасте дијареје. Узрокована је бактеријом *Vibrio cholerae*, чланом породице ***Vibrionaceae***

Escherichia coli...

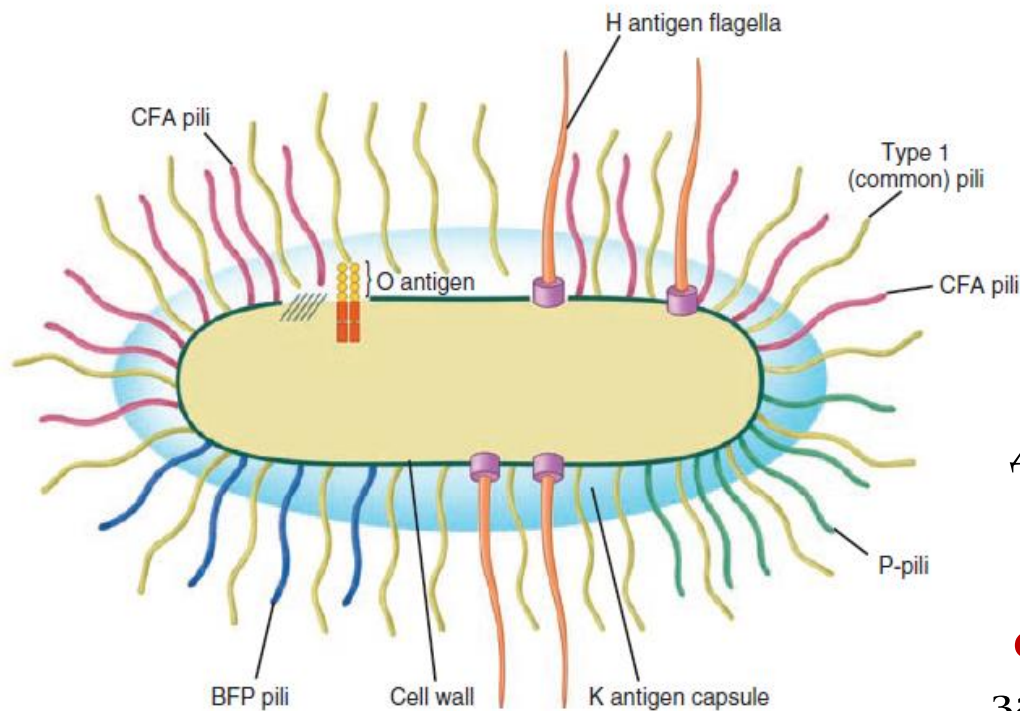

**...узрочник опортунистичких
и цревних инфекција**

Најбројнија факултативно анаеробна бактерија која **колонизује доње делове
дигестивног система људи и животиња**

Најчешћа врста породице *Enterobacteriaceae* која је **члан сталне микрофлоре
црева**

Пили су важан фактор вируленције и показују тропизам за различите типове епителних ћелија домаћина

Већина *E. coli* исказује **1 тип пила** (заједничке пиле) којима се везују за широк спектар типова ћелија

Неки сојеви поседују специјализоване пиле:

P- пиле везују се за остатке дигалактозида на ћелијама бубрега

Патогене групе *E. coli* које изазивају дијареју поседују **специфичне пиле** којима се везују за гликолипиде и гликопротеине на површини ентероцита

Класификација патогених сојева *E. coli*

Група	Симптоми	Епидемиологија
ETEC ентеротоксигена <i>E. coli</i>	Воденаста дијареја (дијареја путника)	Широм света, деца и одрасли
EPEC ентеропатогена <i>E. coli</i>	Воденаста дијареја	Деца млађа од 1 године
EaggEC ентероагрегативна <i>E. coli</i>	Воденаста дијареја, перзистентна дијареја	Одојчад млађа од 6 месеци и пацијенти оболели од AIDS
EIEC ентероинвазивна <i>E. coli</i>	Хеморагична дијареја	Нема правила, након конзумирања контаминираних хране
EHEC ентерохеморагична <i>E. coli</i>	Хеморагична дијареја, хеморагични колитис, хеморагично-уремијски синдром и тромботична тромбоцитопенична пурпура	Западне земље

**Инокулум *E. coli* -око 100 000 000 бактерија;
начин трансмисије: унос контаминираних хране и воде**

Ентеротоксигене *E. coli* (ЕТЕС) -епидемиологија-

- Најважнији узрочник дијареје путника
- Изазива и дијареју беба у земљама у развоју где су водећи узрок морбидитета и морталитета у току прве 2 године живота
- Пут преноса: конзумација контаминиране воде и хране, као и интерхумани контактни пренос. Маринирано месо, салате и поврће су удружени са повећаним ризиком од обољевања

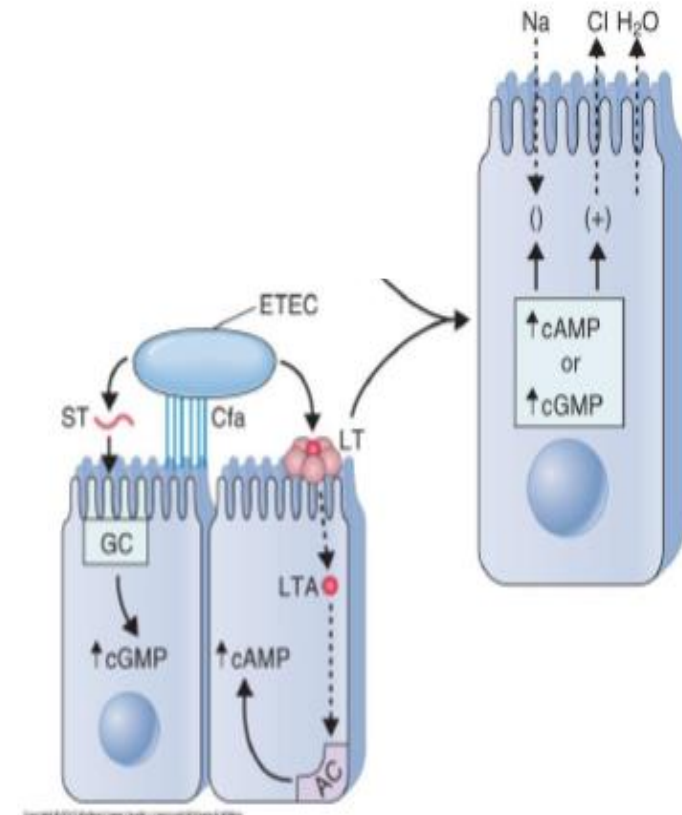
Механизам настанка дијареје

Дијареја је резултат деловања токсина LT и/или ST

Адхезија за површину микровила (посредована бројним варијантама CF (*colonizing factor*) пила је есенцијална за ефикасно допремање токсина у циљне ентероците

LT се везују за свој рецептор, улази у везикуле. Активна субјединица токсина се транспортује до базолатералне мембране аденилат циклазног комплекса (AC) Токсини преносе ADP рибозу до гванозин 5 трифосфат везујућег протеина AC-а, повећавајући cAMP

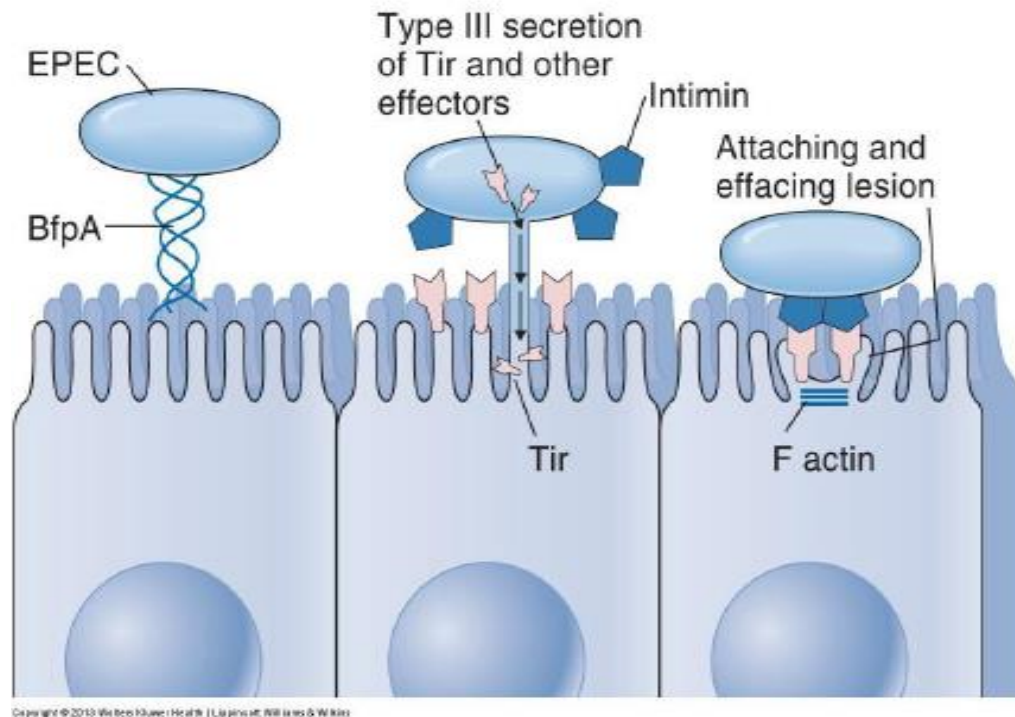
ST се везује за мембранску гванилат циклазу и повећава ниво цикличног гванозин 5 монофосфата (cGMP) И cAMP и cGMP редукују апсорпцију натријума у трепљастим ћелијама и повећавају секрецију хлора у пехарастим ћелијама узрокујући воденасту дијареју

Ентеропатогене *E. coli* (EPECs) -епидемиологија-

- Изазивају дијареју одојчади и мале деце у зељама у развоју
- Раније је узроковала интрахоспиталне епидемије у породиличтима и дечјим одељењима и у развијеним земљама

Механизам настанка дијареје

Бактерија се везује за епителне ћелије
танког црева помоћу

"формирани пакет пила" (енгл.
bundle-forming pilus (BfpA))

Испоручује **рецепторски протеин,**
Tir.

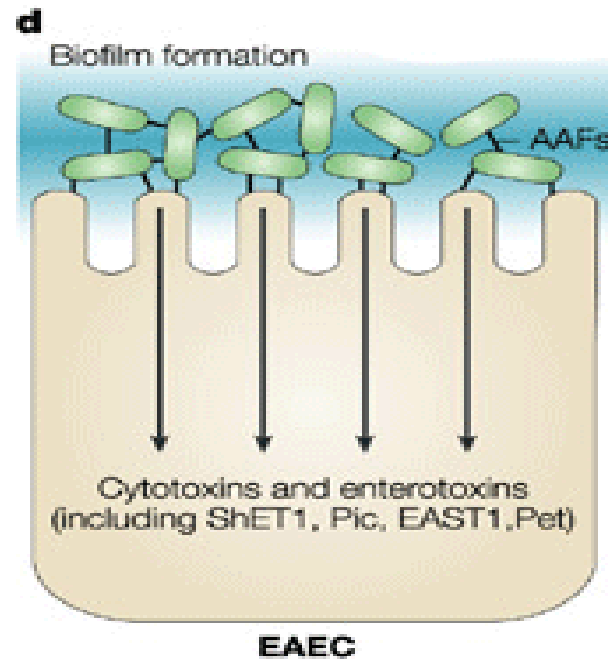
Интимин на површини бактеријске
ћелије блиско адхерира за циљну
ћелију везујући се за инсертован
Tir рецептор.

Индукује се **полимеризација актина**
реаранжирање цитоскелета

Ови процеси резултирају
формирањем "постоља" важних
за адхеренцију ЕПЕС и настанак
лезија

**Малапсорпција настала након преуређења микровила и
прекид интерепителних веза узрокује већу пропустљивост у
цревима и дијареју**

Ентероагрегативна *E. coli* (EAggEC)

EAggEC аглутинира и формира агрегате у култури ткива и узрочник је дијареје деце млађе од 6 месеци, а која често упорно траје недељама и узрокује малнутрицију.

EAggEC може бити и узрочник упорне дијареје код неких одраслих пацијената оболелих од HIV

Ентерохеморагична *E. coli* (ЕНЕС)

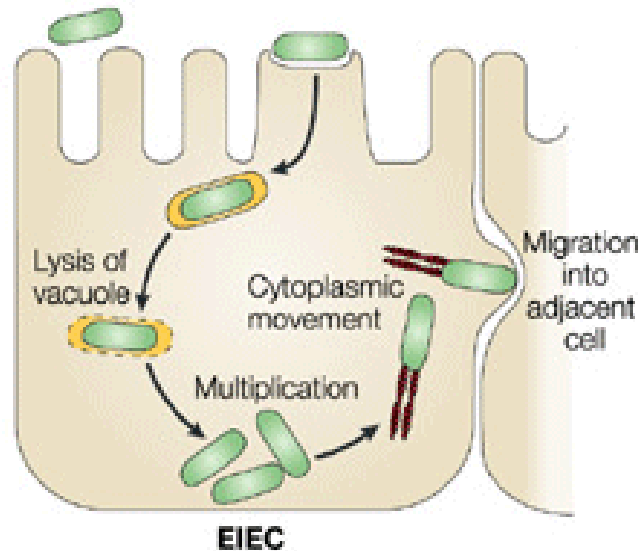
- Најчешће идентификован серотип је **O157: H7**
- Узрокују карактеристичне афебриле крваве дијареје (**хеморагијски колитис**)
- Компликација хеморагијског колитиса је **хемолитичко-уремијски синдром** (хемолитичка анемија, тромбоцитопенија и бубрежна инсуфицијенција)

Ентероинвазивне *E. coli* (EIEC)

- Сличне шигелама
- Углавном изазивају инфекције код деце млађе од 5 година у земљама у развоју
- Повремене епидемије у развијеним земљама које су обично удружене са уносом контаминиране хране и воде
- Људи су једини познати резервоар инфекције

Екстраинтестиналне инфекције које изазива *E. coli*

E. coli су много чешће изазивачи уринарних инфекција

1. Инфекције уринарног система

- 80% циститиса младих жена
- пијелитис и пијелонефритис

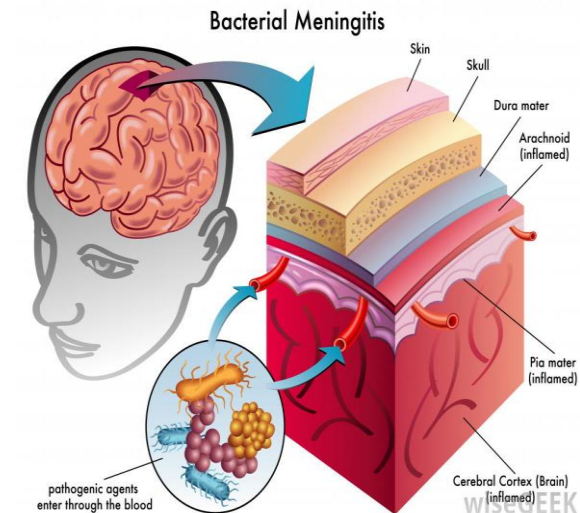
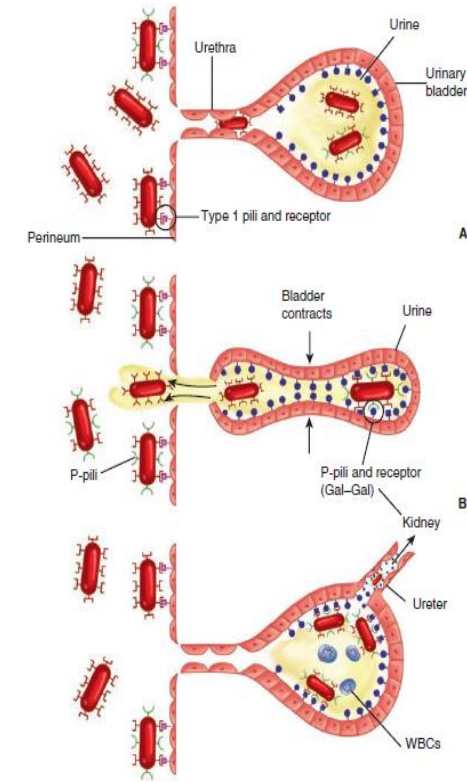
Ендогена инфекција

E. coli из микрофлоре црева преко перинеума контаминира уретру

Разлике у анатомској грађи утичу на подложност инфекцији

2. Сепса- као компликација уринарне инфекције или инфекције дигестивног система (код новорођенчади и имунодефицијентних особа)

3. Менингитис новорођенчади- један од најчешћих узрочника (слично *S. agalactiae*). 75% случајева је изазвано сојевима који поседују K1 капсуларни полисахарид

Shigella spp...

Род шигела чине четири врсте:

S. dysenteriae (серогрупа А) тип 1 — најтежи облик бациларне дизентерије

S. flexneri (група В) — бациларна дизентерија (најчешће изолована у земљама у развоју)

S. boydii (група С)

S. sonnei (група D) — воденасте дијареје у развијеним земљама

Епидемиологија

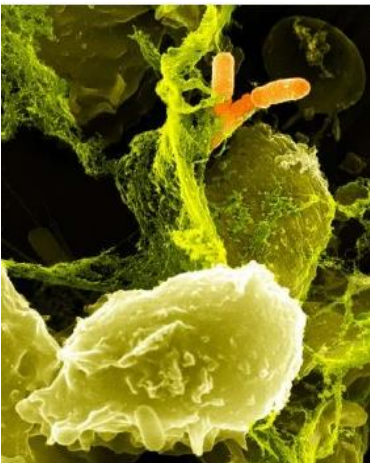

Шигеле су **стриктно патогени за човека**

Преносе се најчешће **директним контактом** (преноси се и преко хране и воде контаминирани фецесом)

Инфективна доза је мала: неколико стотина до неколико хиљада бактерија што омогућава лако ширење инфекције са једне особе на другу

Како шигеле преживљавају у желуцу, у условима ниске вредности рН?

Када су изложене киселој средини, прилагођавају се **захваљујући комплексној контроли експресије гена**, али су мање способне да нападну ћелије

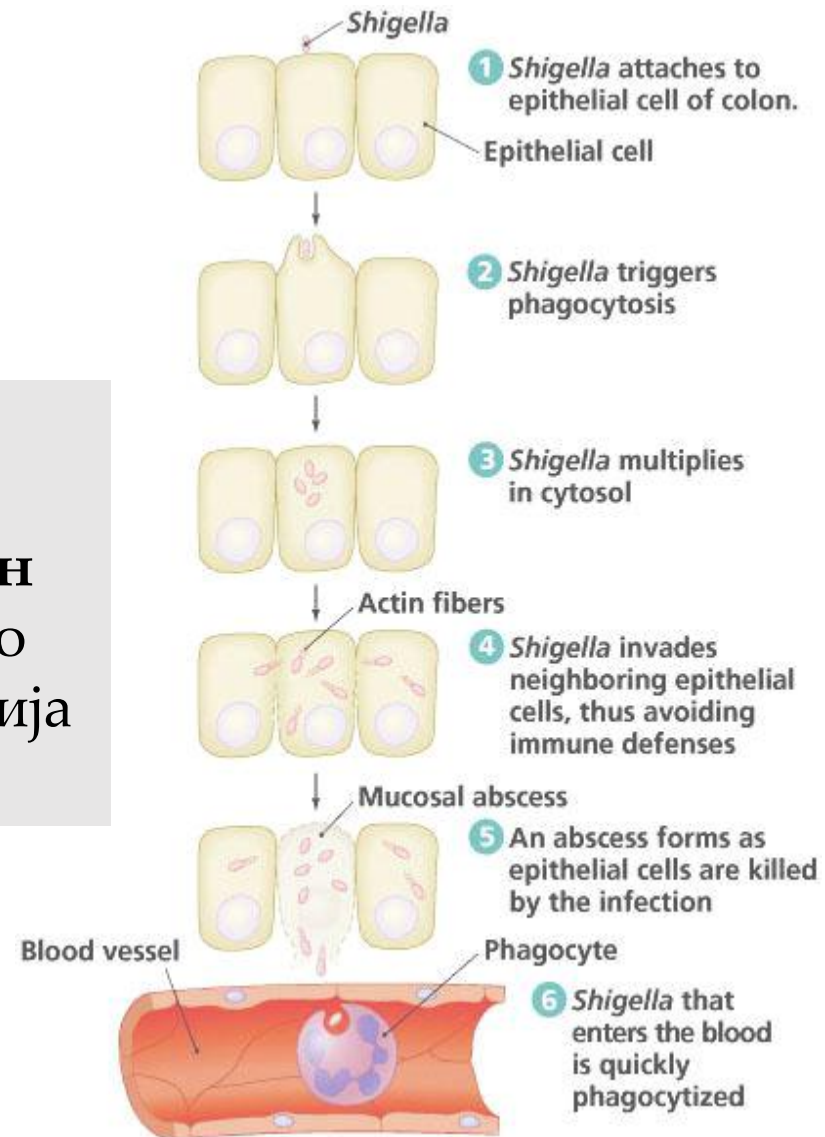
У **танком цреву** (у алкалној или неутралној средини), шигеле супримирају гене одговорне за њихову отпорност на киселине и **експримирају инвазивни фенотип**

Отпорност на киселине поново је активна када шигеле дођу до дебелог црева

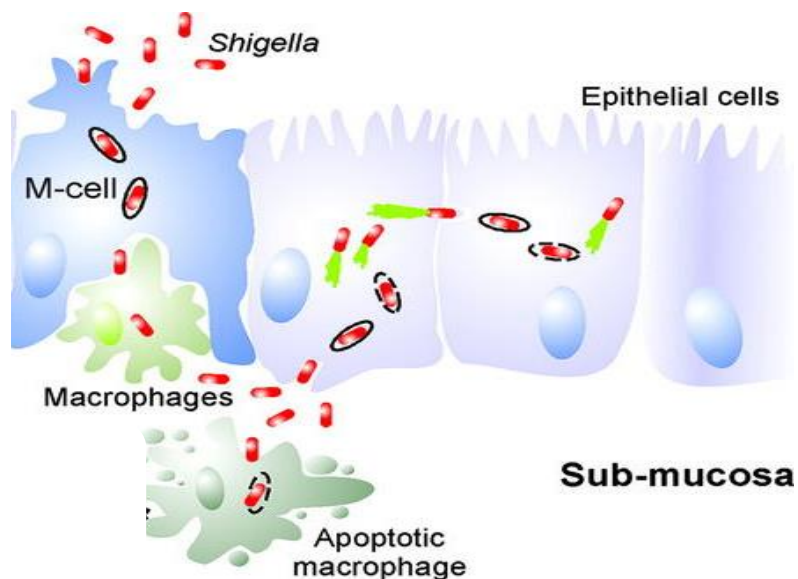
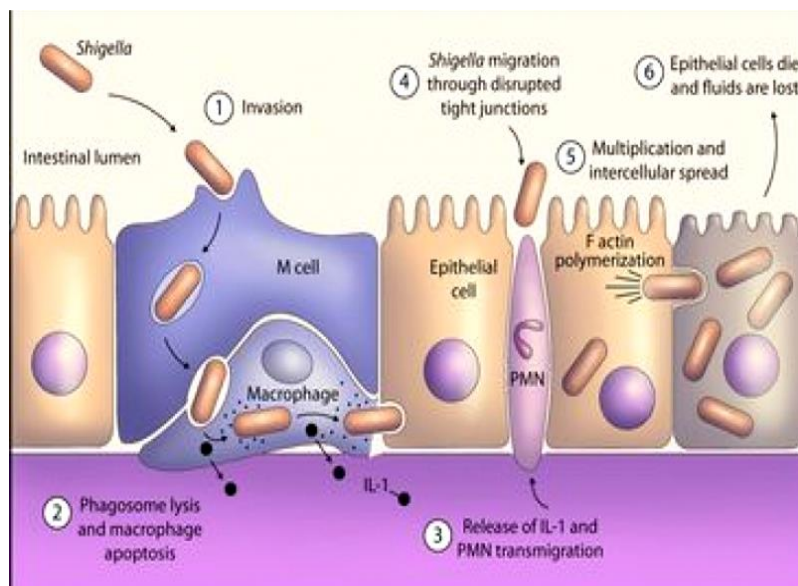

Главни патолошки догађај је инвазија и оштећење слузнице колоне. Ово активира интензиван акутни запаљенски одговор што резултира формирањем улцерација и апсцеса

Шигеле никада не продиру у крв
(изузев *S. dysenteriae* типа 1)

Патогенеза бациларне дизентерије

Улазе у лимфне фоликуле слузнице црева
преко специјализованих М ћелија
(важни *Ira* протеини) или мењају
протеине одговорне за међућелијске везе....
....Брзо долазе до ламине проприје, где их
фагоцитују макрофаги...
...Макрофаги продукују IL-1 и IL-8 којима
узрокују снажну инфламацију и
привлачење неутрофила

... У ламини проприји шигеле
активирају **апоптозу макрофага**...
...Ослобођене шигеле затим инвадирају
суседне епителне ћелије
црева кроз њихову базалну површину...

...*IcsA* изазива полимеризацију
актина ћелије домаћина. Брза
полимеризација и деполимеризација
актинских филамената на једном
крају гура као "пропелер" бактерију
унапред

Механизам оштећења ткива у бациларној дизентерији

Смрт епителних ћелија узрокује настанак **локалне улцерације** у колону **и ексудације леукоцита и еритроцита** у лумен црева

Присуство крви и гноја у столицама удружених са болним пражњењем црева (тенезмама) су карактеристични за бациларну дизентерију

Бактеријемија ретка (изузев у инфекцији изазваном *S. dysenteriae* типа 1)

Salmonella spp...

Салмонеле могу да узрокују:

гастроентеритис: углавном *S. enterica* подврста *enterica*

тифусну грозницу: углавном *S. typhi* и *S. paratyphi A* и *B*
(инфицирају само људе)

Епидемиологија

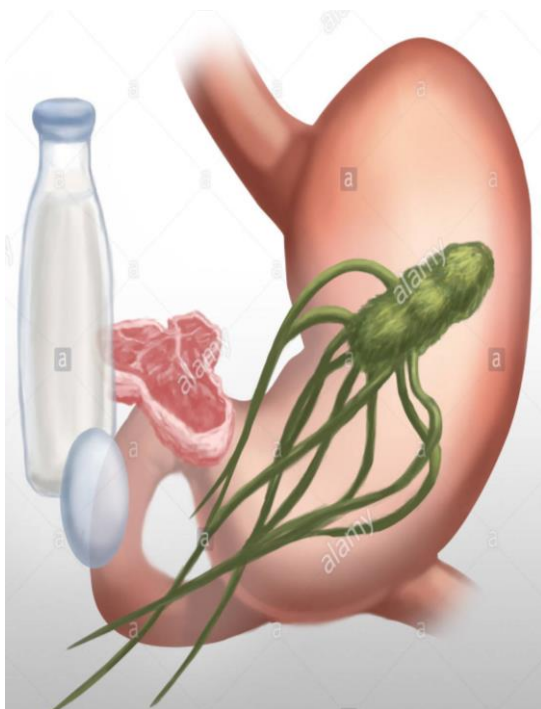
Салмонеле су чести становници физиолошке флоре многих животиња.

Водећи узрочници алиментарних цревних инфекција.

Епидемије су најчешће у летњим месецима, а често су у вези са уношењем контаминираних јаја, пилећих салата и млечних производа.

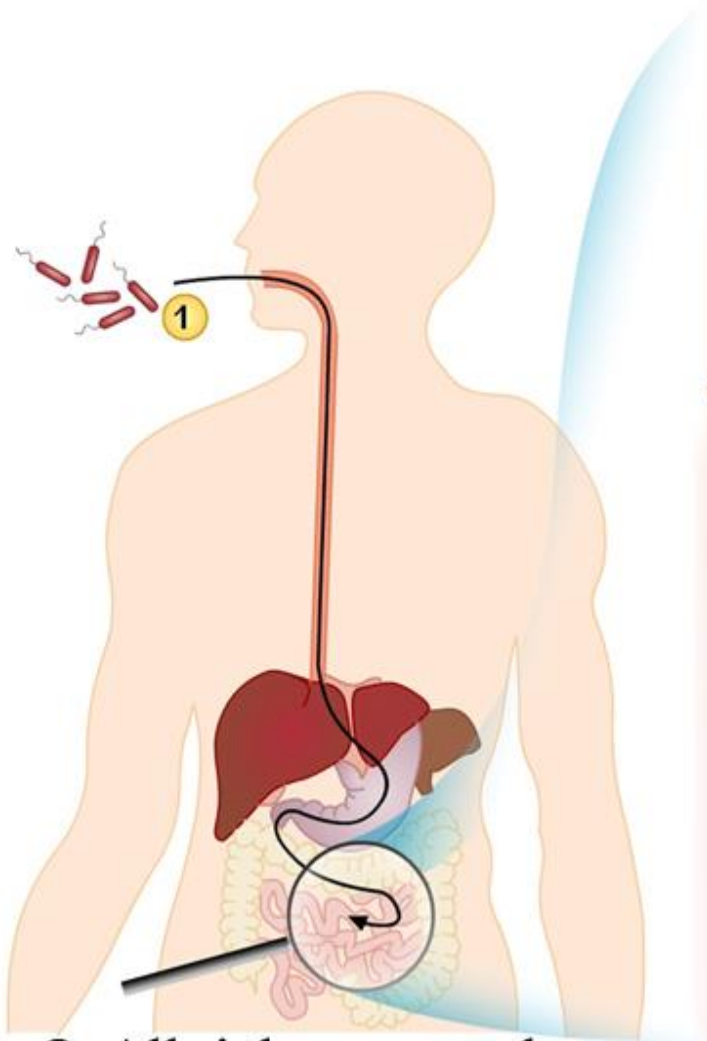
Људи преносе тифусну грозницу иако начин преношења често укључују контаминирану воду или хране.

Клицоноштво

Улазак у организам домаћина

Салмонеле су осетљивије на киселину желуца у односу на шигеле

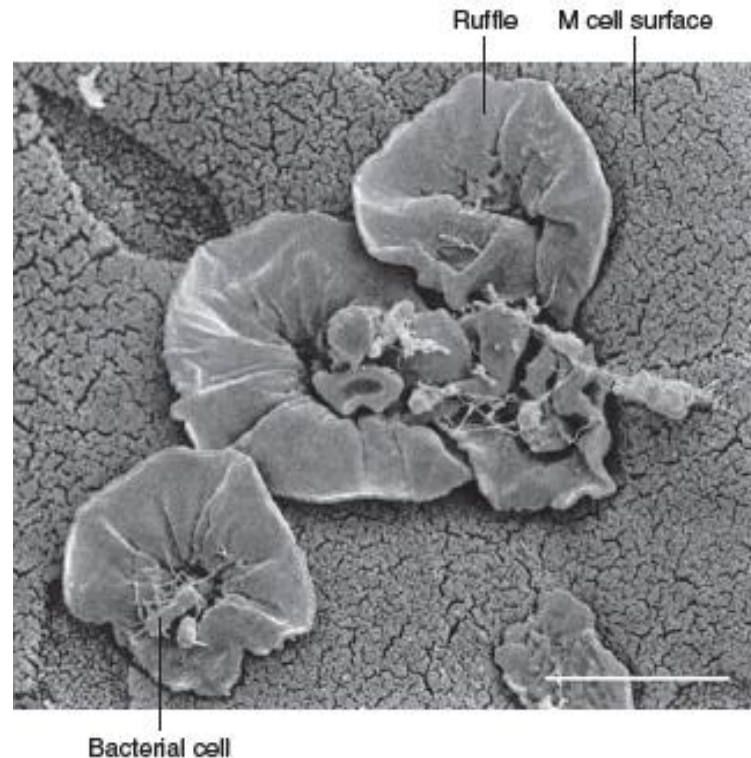
Релативно велики инокулум (10 до 100 милиона бактерија)

Подложни обољевању од салмонелозе су појединци који секретују мало или нимало желудачне киселине (са **хипохлорхидријом** или **ахлорхидријом**)

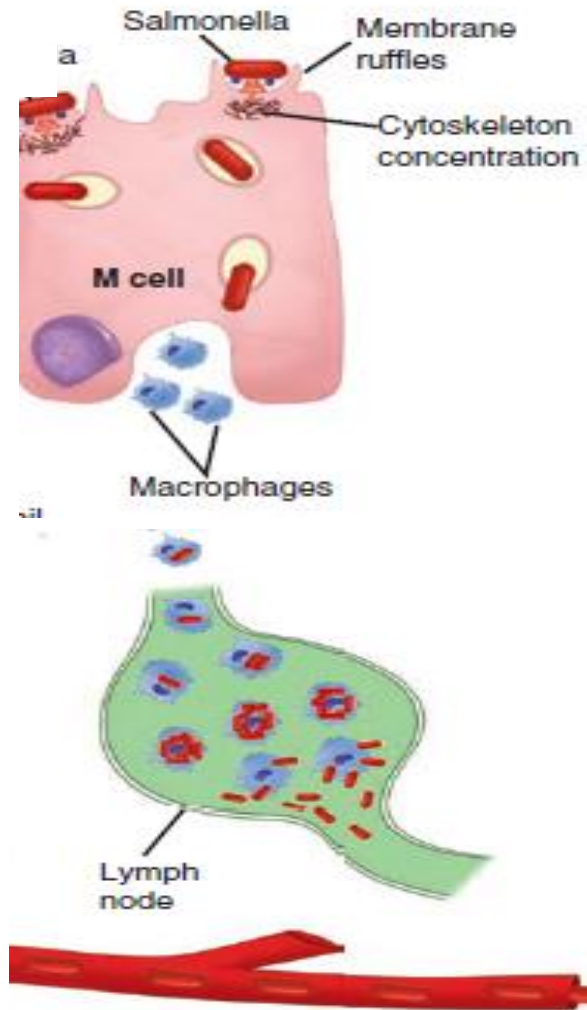
Бактерије које су преживеле пролазак кроз желудкац, настављају свој пут кроз танко црево, све до **дисталног илеума** и **дебелог црева...**

... Бактерије могу да уђу у **М ћелија** или преко **апикалне мембране** **епителних ћелија** црева...

...Контакт салмонела са ћелијама изазива **набирање** ћелијске мембране. Видљиво **реаранжирање** цитоскелета омогућује **улазак** бактерија **унутар фагоцитне везикуле,** **(ендоцитоза посредована бактеријама)**

...

Салмонеле остају унутар фагоцитних
везикула

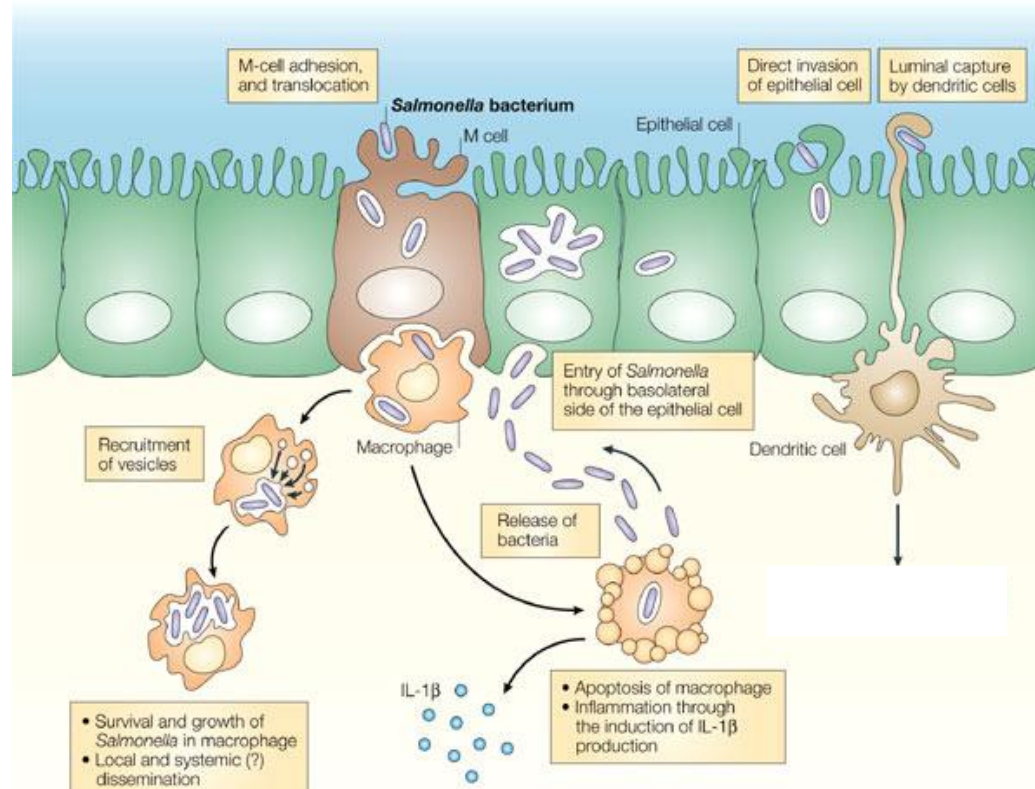
Неуобичајено су отпорне на ензиме
лизозома и на антибактеријске пептиде
које продукују епителне ћелије црева

Фагоцитне везикуле унутар којих су
бактерије, путују кроз ћелију до базалне
мембране одакле бактерије одлазе у
ламину проприју

Салмонеле се не деле у епителним
ћелијама црева, већ само кроз њих
пролазе

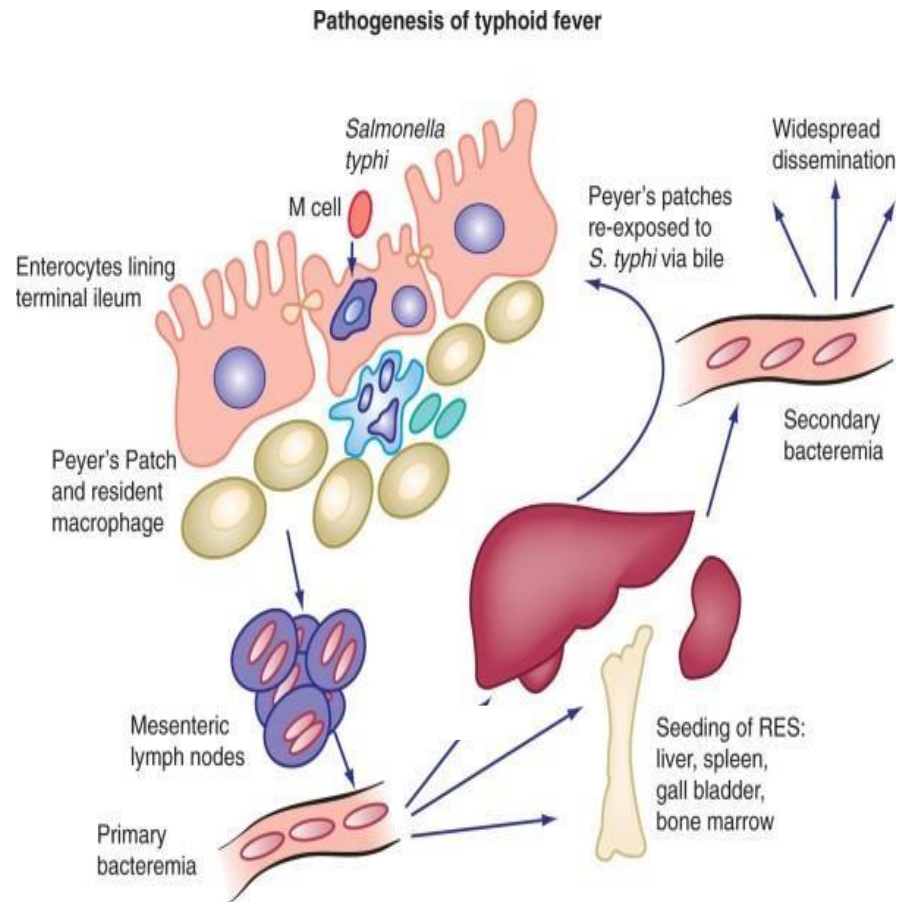
Патогенеза гастроентеритиса изазваног *S. enterica*

Бактеријска инвазија и трансцитоза ентероцита су праћени повећаном васкуларном пропустљивошћу и инфламацијом (инфлуксом PMN). Све наведено резултује појавом дијареје. **Овај запаљенски процес остаје локализован у слузници и субмукози.** Међутим, неки сојеви инвадирају дубље, улазе у крвоток одакле се дисеминују удаљене органе.

Патогенеза тифусне грознице изазване *S. typhi*

Болест карактеришу слаба инфламација у цревима и ширење бактерија из црева у ћелије моноцитно-макрофагног система

...Размножавају се у макрофагима јетре, слезине и мезентеричних лимфних чворова и пацијенти у почетку немају симптоме.

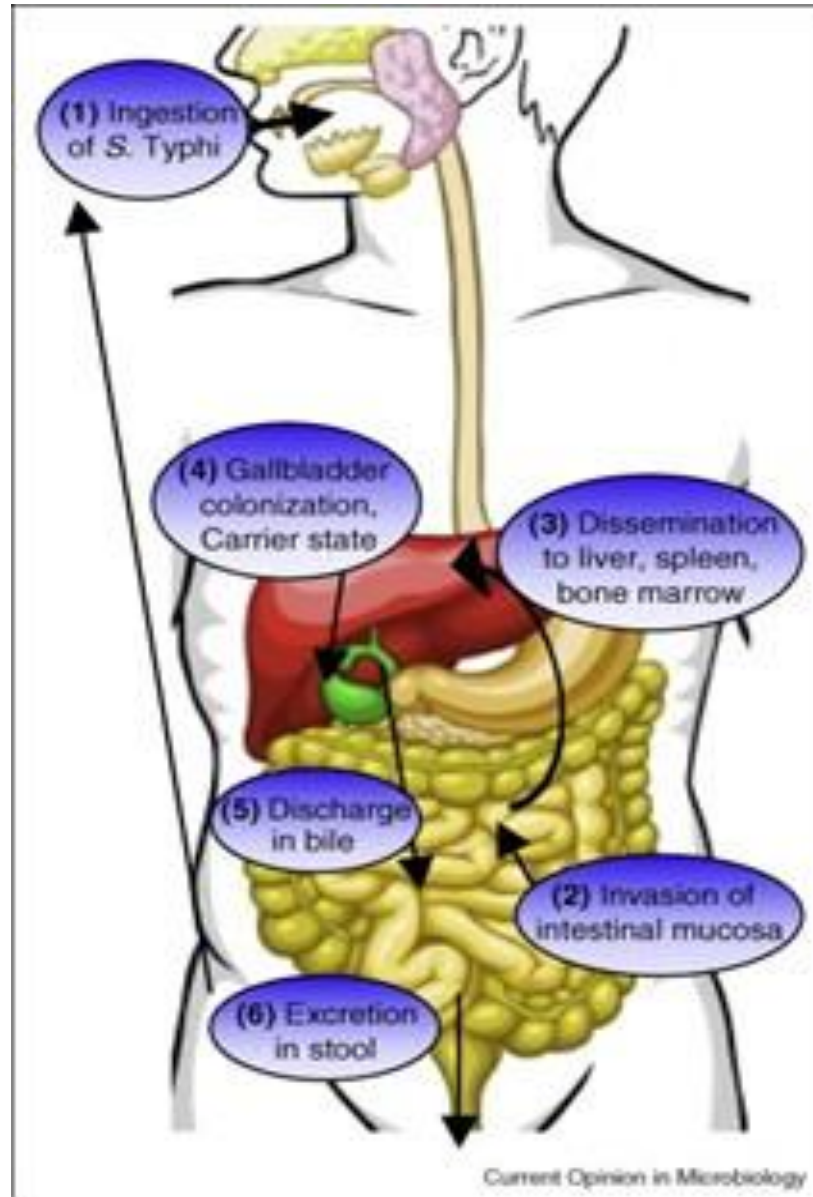
Када њихов број премаши праг, улазе у крвоток и узрокују континуирану бактеријемију. Овај догађај означава почетак клиничке болести, коју карактерише **висока телесна температура.**

Секундарна бактеријемија за последицу има **инвазију жучне кесе и бубрега и поновне инвазије слузнице црева, нарочито Пајерових плоча.** У

тој фази болести бактерије се могу изоловати, не само из крви, већ и из столице и урина

Клицоноштво...

Хроничне клицоноше су примарни резервоар инфекције

Неки пацијенти су клицоноше годинама (услед хроничне инфекције билијарног система, нарочито у случају камена у жучној кеси)

Да запамтимо...

Гастроентеритис- *S. enterica*

Епидемиологија:

- обољење развијених земаља
- ингестијом заражене хране
- резервоар су углавном животиње
- извор су животињски продукти, месо, млеко, јаја

Патогенеза:

- Бактеријска инвазија и трансцитоза ентероцита, повећана васкуларна пропустљивост и инфлукс PMN, што резултује појавом дијареје.
- Инфекција прећена инфламацијом углавном остаје локализована у слузници и субмукози.

Тифусна грозница- *S. typhi*

Епидемиологија:

- обољење неразвијених земаља
- феко-орална инфекција
- резервоар је човек
- извор је столица болесника или клицоноше

Патогенеза:

- Слаба инфламација у цревима и **ширење бактерија из црева у ћелије моноцитно-макрофагног система**

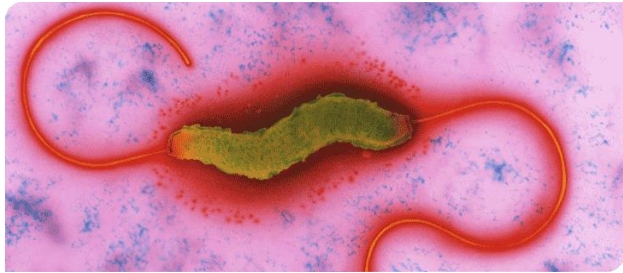
Када број бактерија премаши праг, оне улазе у крвоток, узрокујући континуирану бактеријемiju

Метастатска инфекција у другим органима (уринарни и билијарни систем)

Campylobacter jejuni...

... један од водећих узрочника акутног
дијареалног синдрома

Епидемиологија

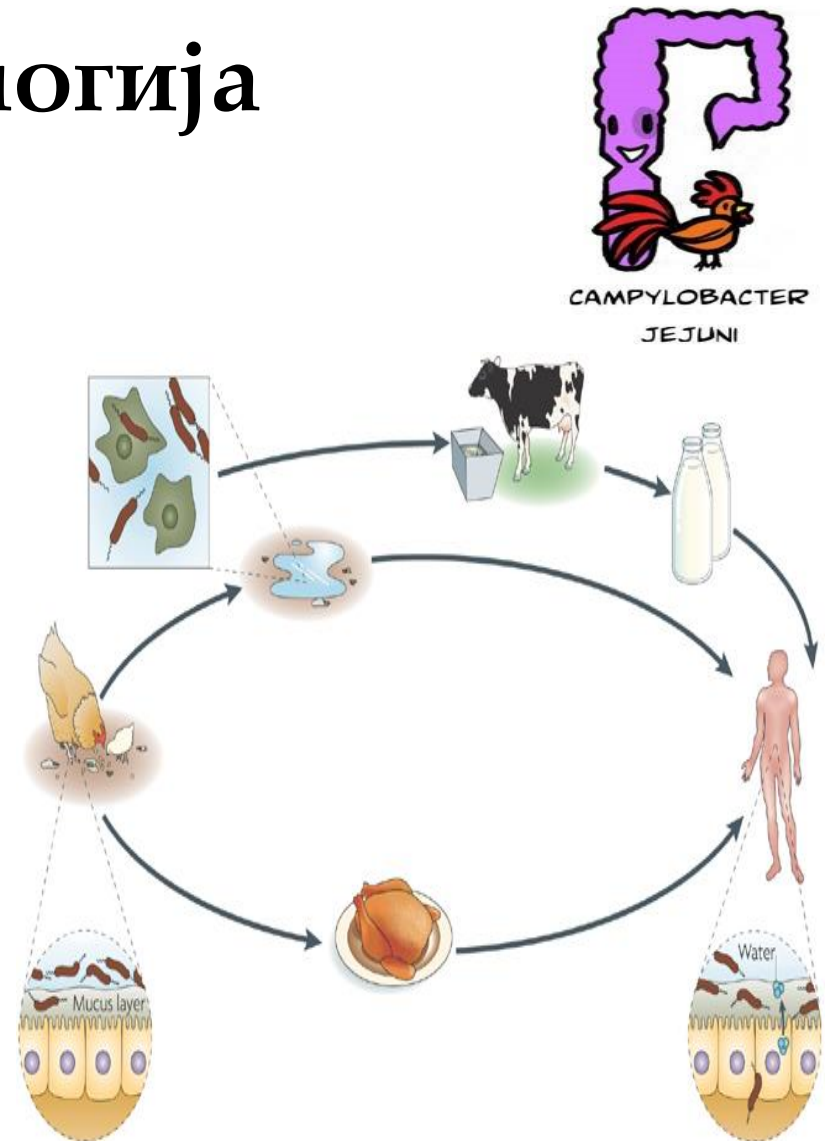

Резервоар инфекције : домаће животиње, а
ретко људи

Извор инфекције: фецес

Преноси се индиректно недовољно термички
обрађеним зараженим или контаминираним
месом (најчешће пилећим), сировим млеком,
контаминираним водом.

Пренос директним контактом се ретко јавља

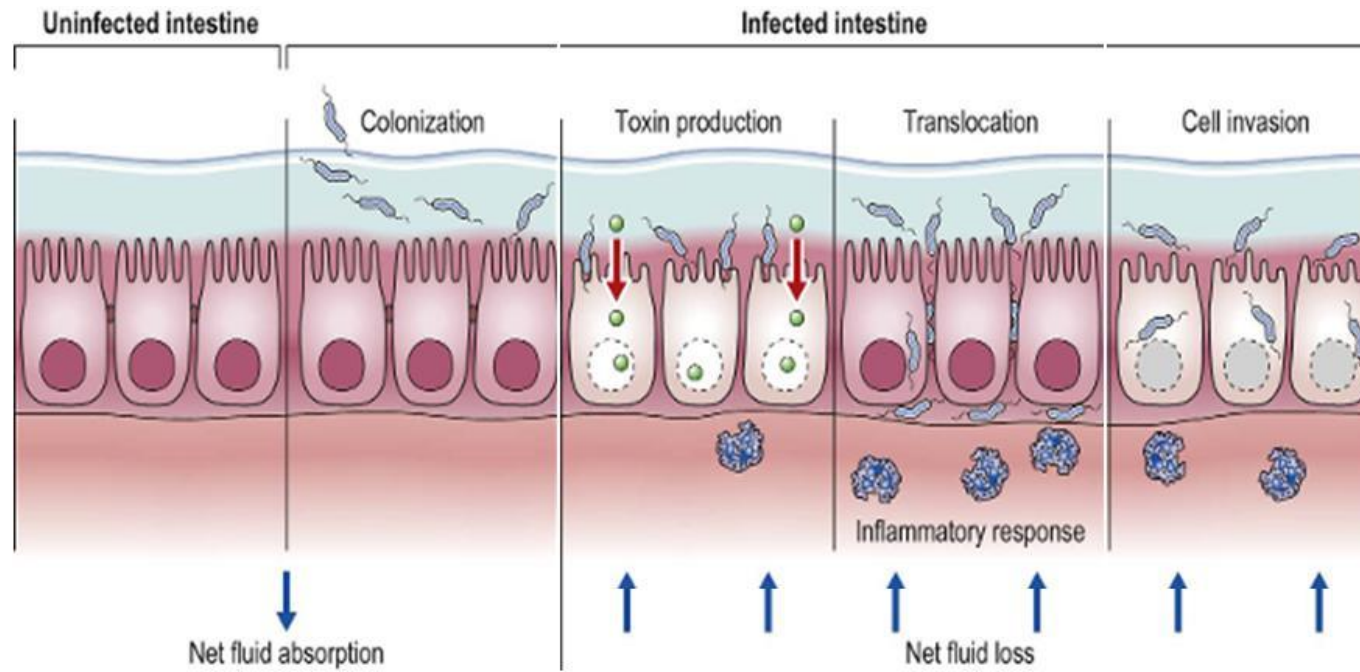

Механизми настанка ентеритиса

Адхезија и продукција токсина што узрокује дијареални синдром манифестован **воденим столицама** (механизам сличан вибриону колере)

Инвазија и репликација у ентероцитима, након чега настаје инфламација, дијареални синдром који се манифестује **крваво-слизавим столицама** (механизам сличан шигелама)

Трансцитоза епитела, бактерије се **репликују у лимфном ткиву** дигестивног система. Следи **дисеминација узрочника** и генерализација инфекције и јавља се тзв. **ентерична грозница** (механизам сличан салмонелама)

Клиничке манифестације

Ентеритис или акутни дијареални синдром: абдоминални бол и висока температура (личи на апендицитис), а затим се јавља повраћање и дијареја (водена столица, непријатног мириса, често садржи доста жучи, а могу бити присутни и слуз и крв)

Бактеријемија, често без предходне гастроинтестиналне симптоматологије.

Последица може бити **ширење инфекције у друга ткива и органе:** ендокардитис, апсцес јетре, менингитис, акутни холесцистис, циститис и панкреатитис. Компликације: хемолитичко-уремијски синдром и интерстицијални нефритис.

Менингитис који се најчешће јавља код новорођенчади

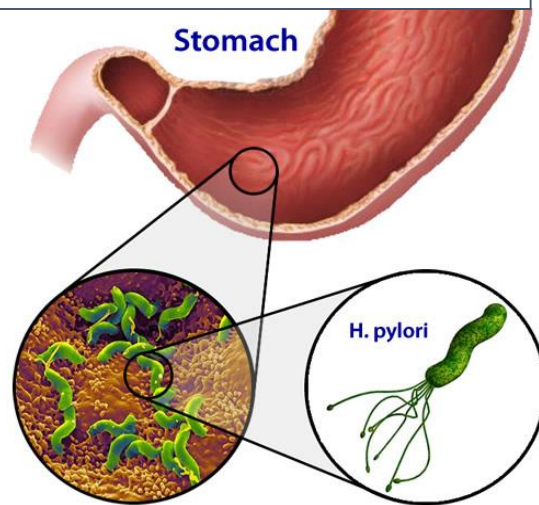
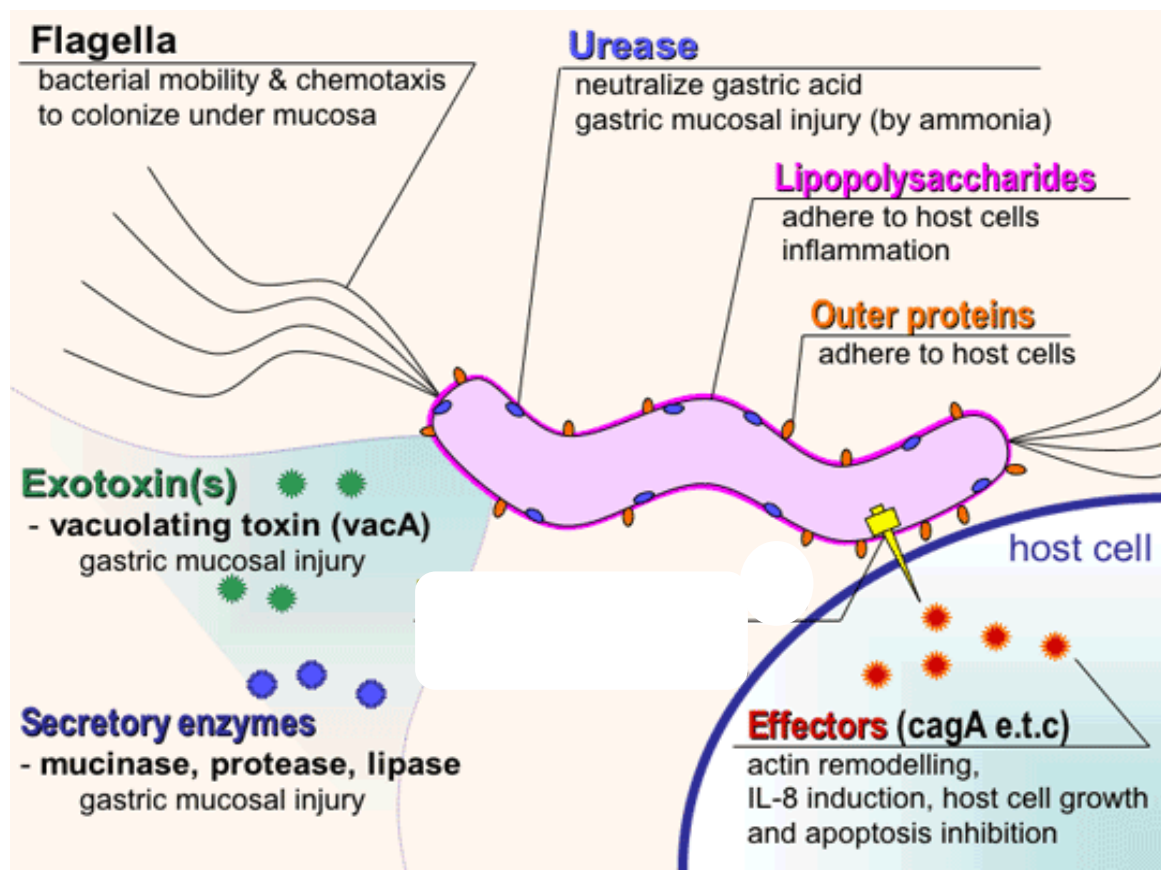
Интраутерина смрт плода и абортус (након инфекције трудница)

Helicobacter pylori...

...узрочник гастритиса

Gram- негативна бактерија која селективно колонизује желудац људи
Инфекција коју изазива *H. pylori* је прототип **перзистентне**
бактеријске инфекције

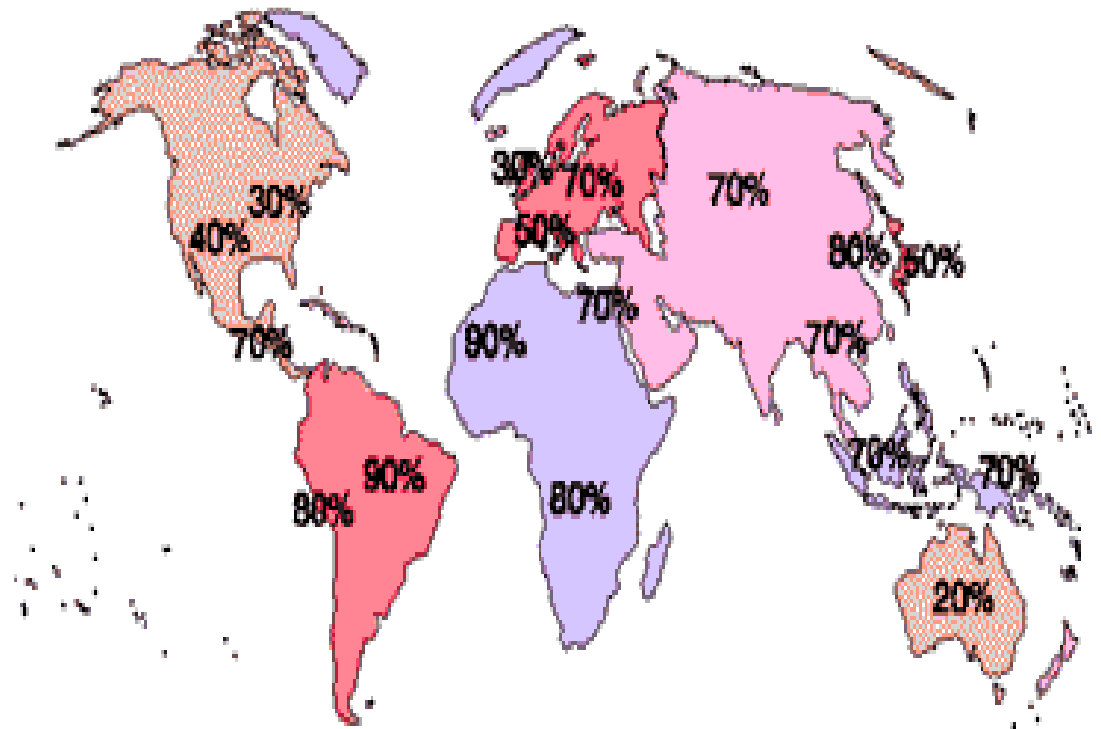

Епидемиологија

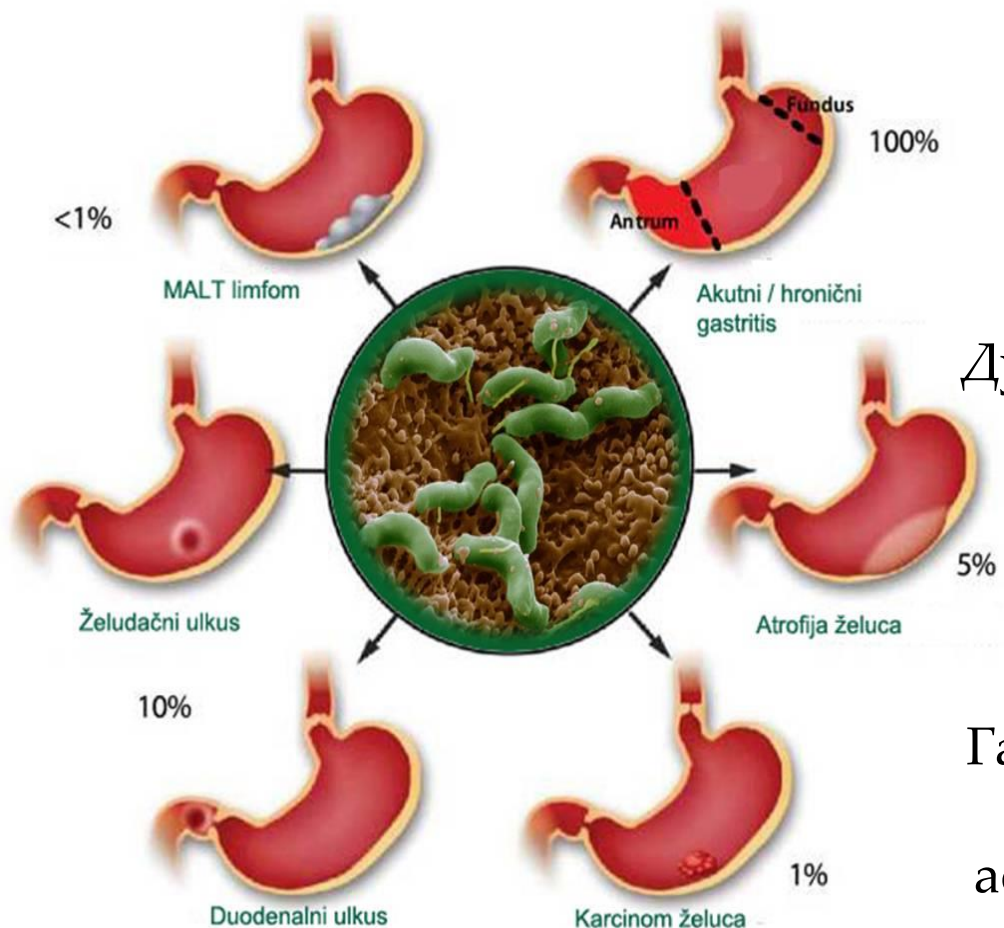
Једна од најчешћих бактеријских инфекција људи (колонизује половину светске популације, али изазива клинички манифестну болест у само 10 до 15% заражених појединаца)

Фактори ризика: лош социо-економски статус, пренасељеност, етничка припадност...

Инфекција се највероватније стиче у детињству **феко-оралним** или **орално-оралним** начином преноса.

...

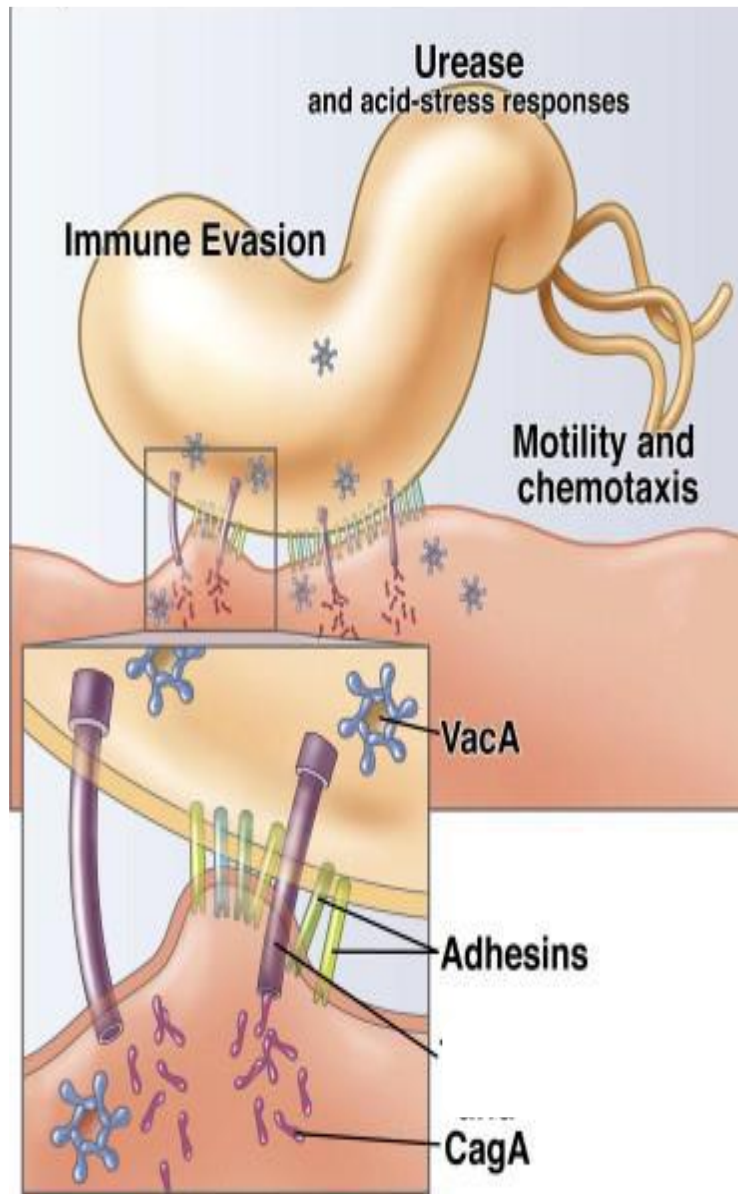

Helicobacter pylori kolonizuje sluzokožu želuca i za nekoliko недеља узрокује **суперфицијални гастритис**

Дуготрајна колонизација и хронични ток инфекције праћен је **ниским степеном инфламације жeluца** и постепеном прогресијом болести

Гастритис изазван *H. pylori* може или да годинама остане клинички асимптоматски или да прогредира у различите болести укључујући дуоденални улкус и аденокарцином жeluца

Успостављање инфекције

H. pylori **масовно продукује уреазу**, којом катализује хидролизу урее на амонијак и угљендиоксид и тако неутралише киселу средину желуца

Има већи број **поларних флагела** којима продире и колонизује слој мукуса на желуцу

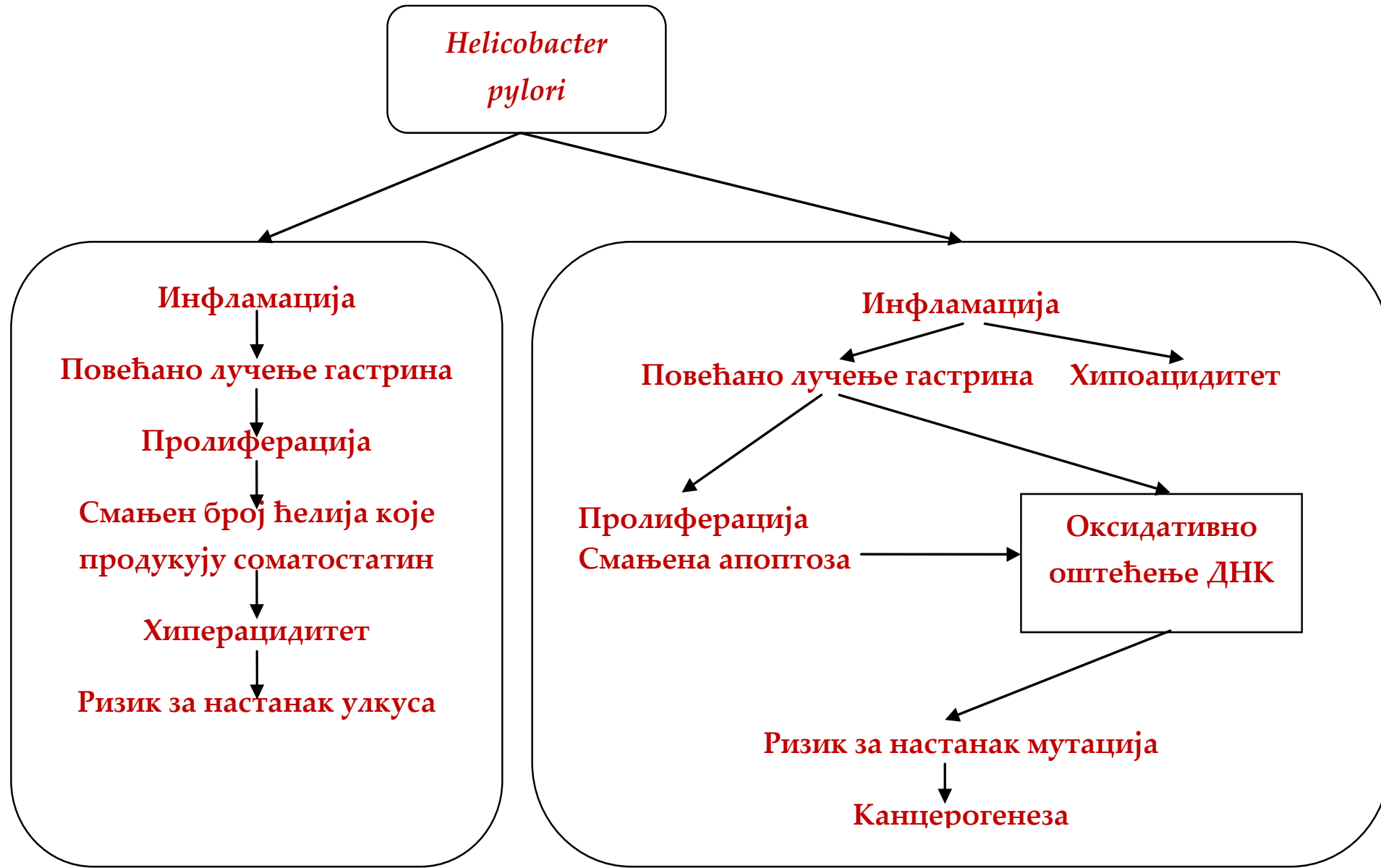
Експримира бројне **протеине спољашње мембране** који су важни за адхезију и перзистентну колонизацију желудачног епитела.

Експримира репертоар људских антигена на LPS

LPS *H. pylori* је релативно анергичан, показује 10^3 пута мању активност него LPS других *Gram*-негативних бактерија

Вакуолизорајући цитотоксин, **VacA**, може да модулира имунски одговор домаћина тако што директно супримира одговор Т лимфоцита

Инфекција изазвана *H. pylori* и потенцијални механизми укључени у **развој улкуса** и у **канцерогенезу**

Дијагноза инфекције коју изазива *H. pylori*

Метод	Узорак	Сензитивност
Инвазивни тестови		
<i>Уреаза тест</i>	Биоптат слuzнице желуца	Велика
<i>Патохистолошка анализа</i>	Биоптат слuzнице желуца	Изузетно велика
<i>Култивација</i>	Биоптат слuzнице желуца	Изузетно велика
Неинвазивни тестови		
<i>Серологија</i>	Серум	Велика
<i>Тест уреје у издахнутом ваздуху</i>	Издахнути ваздух	Изузетно велика
<i>Тестирање антигена у столици</i>	Столица	Изузетно велика
Тестови који се користе и истраживању		
<i>Polymerase chain reaction (PCR)</i>	Столица, желудачни сок, биоптат желуца	Велика

Yersinia enterocolitica

- *Yersinia enterocolitica* - инвазивни сојеви (обично без системског ширења).
- Обично инфекцију карактерише дијареја, грозница и бол у стомаку.
- Инфекције се најчешће примећују код мале деце. Преноси се преко контаминиране воде, уносом зараженог млека домаћих животиња или месних производа.